

MAARTEN VANDEN EYNDE

LEEFTIJD 36

STUDIES Sint-Lucas, Gent, grafische vormgeving; Gerrit Rietveld Academie, Amsterdam, vrije richting; Mountain School of Arts, Los Angeles; Hisk/Hoger Instituut voor Schone Kunsten, Gent.

BEKEND VAN het monumentale rondreizende *Plastic Reef*, recentelijk nog op Manifesta in Genk. De solo-expo *The Museum of Forgotten History*, vorig jaar in het Muhka in Antwerpen.

BEZIG AAN een solo in de Brusselse galerie Meessen De Clercq, gepland voor 2014. Brick Era, een reeks sculpturen in baksteen en cement. *Taxonomic Trophies*, een serie als rendiergeweien gepresenteerde v-vormige boomtakken van over de hele wereld.

FAVORIETE KUNSTENAARS Marcel Broodthaers, René Magritte, Panamarenko.

‘Maarten.’

‘MAARTEN!’

Bij de tweede poging kijkt Maarten Vanden Eynde op en zet hij de slijpschijf af. Hij licht één schelp van zijn gehoorbescherming op.

‘Ja?’

Zijn stofmasker vervormt zijn stem tot een hoop bastonen.

‘Heb je nog zo’n paar oorkappen? Mijn oren fluiten.’

‘Oei, neen’, zegt hij. ‘En je kunt ze maar best dragen. Ik was onlangs de mijne vergeten, toen ik nog snel, tegen de deadline, een werk moest afmaken. Toch maar zonder oorkappen gedaan, wat geen goed idee bleek. Ik denk dat ik tinnitus heb opgelopen – ik moet dringend eens naar de dokter.’

‘Geruststellend.’

De dichte stofwolk rondom hem gaat liggen en laat zijn oorspronkelijk witte onderlijfje oranjerood achter. We staan in de reusachtige serres van de Verbeke Foundation in Kemzeke, een voormalige opslagplaats van een transportbedrijf dat dankzij de Waaslandse ondernemer en kunstverzamelaar Geert Verbeke een nieuwe bestemming kreeg, als 12 hectare groot kunstdomein. Plek genoeg voor het zwaarste, luidruchtigste en meest toxische deel van Vanden Eyndes job. Het soort werk dat hij niet in zijn atelier in Drogenbos kan doen.

‘Een échte beeldhouwer houwt met een slijpschijf?’

‘Jazeker’, zegt hij met een grijns.

Wat nu nog een gemetste kubus van baksteen en cement, van een meter bij een halve meter, is, zal straks veranderen in een gepolijste reuzenkei. *Brick Era* heet de reeks sculpturen waar die toe behoort, en waar hij op de jongste editie van Art Brussels – de stenen lagen aan de ingang – flink wat opzien mee baarde.

‘Het idee kreeg ik op een strand in Los Angeles’, zegt hij. ‘Ik loop altijd naar de omgeving rond te kijken als ik op reis ben, op zoek naar iets wat me opvalt. In LA stond ik op een keienstrand naar de stenen in de branding te kijken, toen ik merkte dat tussen de door de zee gepolijste keien ook een ander soort stenen lag. Stukken kiezelbeton, door het water geërodeerd tot hetzelfde soort kei. Fascinerend toch: tussen de natuurlijk gevormde stenen, miljoenen jaren oud, infiltreren meer en meer ook de twee gesteentes die de mens heeft gecreëerd – baksteen en beton.’

Ze hebben vaag iets van Magrittes zwevende rotsblokken, Vanden Eyndes *Bricks*: vreemde, surrealistische objecten die uit hun context lijken gerukt. Een merkwaardige vermenging van natuur en cultuur, in één sculptuur gevat. Moderne menhirs ook – een beetje zoals je ze in Stonehenge kunt vinden. Het doet een mens zich afvragen: wat gaan de toekomstige archeologen, zo over een jaar of driehonderd, denken als ze bij een of andere opgraving toevallig hierop stuiten? ‘Waar *the frack* waren ze in 2013 mee bezig?’

Geen toevallige gedachte. Het is het perspectief dat in alle werk van Maarten Vanden Eynde zit. Hoe zullen we in de toekomst terugkijken op de wereld van nu? In het Muhka bouwde hij er vorig jaar een fictief futuristisch museum rond: *The Museum of Forgotten History*. Daarin: een fictief gerestaureerde kruik, verkeerdelijk samengesteld uit de scherven van een Ikea-kopje; een foutief bijeengepuzzeld skelet van de *homo stupidus stupidus*; een wedersamengestelde boomstam, opgetrokken uit bouwplanken, waarbij de nerven op de kopse kant van het hout de jaarringen reconstrueren.

Het zijn de exploten van de genetologie, de postapocalyptische wetenschap die Vanden Eynde uitvond. De leer der eerste dingen, een onderzoek naar ons toekomstige verleden. Een paar uur eerder, toen ik hem in zijn atelier in Drogenbos oppikte, heeft hij me snel het lijvige boek getoond dat hij erover aan het schrijven is, waarin hij zijn wetenschap toepast op biologie, kosmologie, archeologie en geologie. *Of Genetology* stond er in plechtstatige letters op de kaft. Publicatiedatum: 2020. De voorlopige proefdruk viel vooral op door zijn omvang: het reusachtige planoformaat.

‘Het weerspiegelt de ambitie’, legde hij uit. '*Too large to handle*. Zoals de encyclopedieën en atlassen van vroeger. Met een serieus boek moet je iemand kunnen neermeppen.’

De fluittoon in mijn oren is ondertussen weggetrokken. ‘Zullen we anders nu het interview doen, nu ik even wat gehoor heb?’

‘Waar wil je beginnen?’

Misschien bij het begin: hoe ben je bij de genetologie uitgekomen?

MAARTEN VANDEN EYNDE: In het laatste jaar aan de Rietveld Academie in Amsterdam moesten we een scriptie schrijven. De mijne ging over het einde van de wereld. Maanden heb ik gekeken naar alle mogelijke rampscenario’s over hoe het einde van de wereld in verschillende culturen wordt bekeken. Global warming die de zeespiegel dramatisch doet stijgen, een mutatie van ebola met sterftecijfer negentig procent die langs de lucht kan besmetten, overbevolking die zichzelf niet meer in stand kan houden. Eschatologie eigenlijk: de leer van de laatste dingen.

Het ding is: toen de scriptie af was, was ik compleet depressief. Het was een heel duistere periode in mijn leven – ik was iets te hard opgegaan in de onafwendbaarheid van het einde. Maar na een tijdje had ik door dat de sleutel om uit die donkerte te raken in mijn werk zat. De beelden die ik maakte, gingen niet over de laatste dingen, maar over de eerste dingen. De dingen die je kunt samenstellen met de restanten van de apocalyps. Dat gaf een gigantisch gevoel van vrijheid: alles was mogelijk. Ik ben beginnen na te denken over hoe we in de toekomst op ons verleden, op nu zullen terugkijken. Een soort nostalgische sciencefiction. Daar is dan de genetologie uit gegroeid, de tegenhanger van de eschatologie, die vreemd genoeg nog niet bestond. Mijn hoogstpersoonlijk uitgevonden wetenschap.

‘IK HEB IN ROME OP DE SITE VAN HET FORUM ROMANUM EEN IKEA-KOPJE BEGRAVEN. LIJKT ME GENIAAL ALS ZE DAT BINNEN EEN PAAR JAAR OPGRAVEN EN ER KOOLSTOFDATERING OP TOEPASSEN.’

De beelden die je maakt lijken op een manier een soort bevreemdende tijdscapsules voor de archeologen van later.

VANDEN EYNDE: Dat zijn ze ergens ook wel. Vrij letterlijk soms. In 2005 zat ik in Rome, toen ik in de krant een stukje las dat de catalogus van Ikea de Bijbel had voorbijgestoken als meest gedrukte boek. Het was een klein artikeltje, terwijl dat voor mij voorpaginanieuws was. De impact van Ikea op deze tijd zal, vanuit de toekomst bekeken, reusachtig zijn. De potscherven die archeologen nu opgraven, zullen binnen een paar honderd jaar een Ikea-stempel dragen: ik vind dat fascinerend.

Ik ben toen over het hek van het Forum Romanum geklommen en heb op de site een Ikeakopje begraven. *Preservation of IKEA teacup*. Ze doen daar nog altijd opgravingen: het lijkt me geniaal als ze daar binnen een paar jaar op stuiten en koolstofdatering op toepassen.

Meer dan onze toekomstige geschiedenis te bestuderen lijk je ze op te fokken.

VANDEN EYNDE: Ik doe dat wel graag: *fokken* met de geschiedenis. Het verleden is ontzettend subjectief. De hele kijk op de geschiedenis staat in het teken van de nieuwsgierigheid van de mens naar zijn oorsprong. Zodra we ergens een stuk bot vinden, willen we weten van wie dat is, hoe het daar gekomen is en hoe die mens geleefd heeft. En bij elke nieuwe ontdekking moeten we dat beeld bijstellen. Dan vinden we nog een ouder stuk bot waaruit blijkt dat we over Azië gemigreerd zijn. Vinden we een kies waaruit blijkt dat we niet alleen bananen aten. We trekken verbanden en conclusies, maar niemand weet wat er echt gebeurd is. Die utopie van het bijeen puzzelen van ons verleden, daar gaat mijn werk ook over.

Voor een man die met een slijpschijf overweg kan, benader je kunst wel sterk als een wetenschapper.

VANDEN EYNDE: Omdat de twee naar mijn mening heel dicht bij elkaar liggen. Het draait om hetzelfde voor mij: de zoektocht naar kennis en het begrijpen van de wereld. Nieuwsgierigheid. En bij alle twee is het resultaat van die zoektocht niet altijd even praktisch toepasbaar. Neem nu die hele zoektocht in de kosmologie naar donkere materie. Er is een vermoeden dat als we weten waar die materie vandaan komt we dat eventueel ergens voor zouden kunnen gebruiken. Maar in eerste instantie draait het om de puzzel compleet maken, niet om de toepassing ervan. Dat verschilt niet zo veel van wat een kunstenaar doet, toch?

In Californië heb je een heel maffe plek: CallTech, de brainstormcentrale van de NASA, waar wetenschappers betaald worden om op zoek te gaan naar dingen die nog niet bestaan. Eén freelancer op hun payroll is David Kremers, een kunstenaar, die er in het kamertje van Einstein werkt. Zijn kunstwerken zijn zijn *walk and talks*, wandelingen waarin hij het werk van de wetenschappers tegen het licht van de realiteit houdt – doet hij al tien jaar als een soort van sjamaan. Als zelfs zo’n instituut kunstenaars nodig heeft, kun je die twee werelden niet zo strikt scheiden als iedereen lijkt te denken. Het is één grote *blur*.

De Large Hadron Collider in Zwitserland is één groot kunstproject?

VANDEN EYNDE: Op een bepaalde manier wel, ja. Het higgsboson dat ze zoeken, wordt niet voor niks het ‘Godsdeeltje’ genoemd. Het overstijgt de wetenschap en komt op het domein van kunst, filosofie en religie. Dat soort overlappingen vind ik ontzettend fascinerend.

EEN PAAR METER VERDER DAN DE *BRICKS* WAARAAN Vanden Eynde aan het werken is, stoot ik op de restanten van zijn eigen artistieke verleden. Op metalen platen op de grond ligt een laag gesmolten plastic drab. Daarnaast: een trans- ▸